TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2017. gada 20. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvība veikt uzņēmējdarbību un darba ņēmēju brīva pārvietošanās – LESD 45. un 49. pants – Diplomu, sertifikātu un citu kvalifikāciju apliecinošu dokumentu savstarpēja atzīšana – Direktīvas 75/363/EEK un 93/16/EEK – Mācības apgūstošu ārstu speciālistu atalgojums

Lieta C-419/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale di Bolzano* (Bolcāno tiesa, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 15. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 28. jūlijā, tiesvedībā

Sabine Simma Federspiel

pret

Provincia autonoma di Bolzano,

Equitalia Nord SpA.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Safjan*] (referents), D. Švābi [*D. Šváby*] un M. Vilars [*M. Vilaras*],

ģenerāladvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretārs R. Skjāno [*R. Schiano*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 15. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Simma Federspiel* vārdā – *F. Dagostin* un *S. Fassa*, *avvocati*,

– *Provincia autonoma di Bolzano* vārdā – *J. A. Walther von Herbstenburg*, *Rechtsanwalt*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *H. Støvlbæk*, *M. Kellerbauer* un *L. Malferrari*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2017. gada 13. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1975. gada 16. jūnija Direktīvas 75/363/EEK par normatīvo un administratīvo aktu noteikumu koordinēšanu attiecībā uz ārstu darbību (OV 1975, L 167, 14. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1982. gada 26. janvāra Direktīvu 82/76/EEK (OV 1982, L 43, 21. lpp.), (turpmāk tekstā – "Direktīva 75/363") 2. panta 1. punkta c) apakšpunktu, kā arī LESD 45. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Sabine Simma Federspiel*, no vienas puses, un *Provincia autonoma di Bolzano* (Bolcāno autonomā province, Itālija) un *Equitalia Nord SpA*, no otras puses, par tiesību aktiem, ar kuriem šī province ir uzdevusi *S. Simma Federspiel* atmaksāt daļu no tādas izmaksātās specializēšanās stipendijas summas, tai pieskaitot procentus, kas tika saņemta par pilna laika ārsta speciālista mācībām neiroloģijā un psihiatrijā, kuras notika dalībvalstī, kas nav Itālijas Republika.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 75/363

3 Direktīvas 75/363 2. panta 1. punktā bija paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina, lai mācības, pēc kuru pabeigšanas tiek izsniegts diploms, sertifikāts vai cits kvalifikāciju apliecinošs dokuments specializētajā medicīnā, atbilstu vismaz šādām prasībām:

a) tās notiek, veiksmīgi pabeidzot sešu gadu mācību kursu saskaņā ar to mācību kursu, kas minēts 1. pantā;

b) tās ietver teorētiskās un praktiskās mācības;

c) tas ir pilna laika kurss, kuru pārrauga kompetentas iestādes vai organizācijas saskaņā ar pielikuma 1. punktu;

d) tās notiek universitātes centrā, slimnīcā, kurā notiek mācības, vai, vajadzības gadījumā, veselības aprūpes iestādē, kuru šim nolūkam ir apstiprinājušas kompetentas iestādes vai organizācijas;

e) tā ietver apmācāmā specializētā ārsta personisku dalību darbībā un pienākumos saistībā ar attiecīgajiem pakalpojumiem."

4 Šīs direktīvas pielikuma "Ārstu speciālistu pilna laika mācību un ārstu speciālistu daļlaika mācību raksturiezīmes" 1. punktā "Ārstu speciālistu pilna laika mācības" bija paredzēts:

"Šādas mācības organizē speciālās mācību vietās, ko ir atzinusi kompetenta iestāde.

Tās ietver dalību visās tās nodaļas medicīnas darbībās, kurā notiek mācības, tostarp dežūras, tā, lai speciālists praktikants šādām praktiskām un teorētiskām mācībām veltītu visu savu profesionālo darbību visas parastās darba nedēļas laikā un visa gada garumā saskaņā ar noteikumiem, kam ir piekritušas kompetentās iestādes. Tāpēc šīm mācību vietām pienākas atbilstīgs atalgojums.

[..]"

Direktīva 93/16

5 1993. gada 15. aprīlī Direktīva 75/363 tika atcelta ar Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvu 93/16/EEK par ārstu brīvas pārvietošanās veicināšanu un viņu diplomu, sertifikātu un citu kvalifikāciju apliecinošu dokumentu savstarpēju atzīšanu (OV 1993, L 165, 1. lpp.). Savukārt šī pēdējā direktīva tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīvu 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV 2005, L 255, 22. lpp.), sākot ar 2007. gada 20. oktobri.

6 Direktīvas 93/16 III sadaļā "To normatīvo un administratīvo aktu noteikumu koordinēšana, kuri attiecas uz ārsta darbību" bija ietverts 24. pants, kura 1. punktā bija noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina, lai mācības, pēc kuru pabeigšanas tiek izsniegts diploms, sertifikāts vai cits kvalifikāciju apliecinošs dokuments specializētajā medicīnā, atbilstu vismaz šādām prasībām:

a) tās notiek pēc veiksmīga sešu gadu mācību kursa pabeigšanas saskaņā ar to mācību kursu, kas minēts 23. pantā [..];

b) tās ietver teorētiskās un praktiskās mācības;

c) tas ir pilna laika kurss, kuru pārrauga kompetentas iestādes vai organizācijas, ievērojot I pielikuma 1. punktu;

d) tās notiek universitātes centrā, slimnīcā, kurā notiek mācības, vai, vajadzības gadījumā, veselības aprūpes iestādē, kuru šim nolūkam ir apstiprinājušas kompetentas iestādes vai organizācijas;

e) tā ietver apmācāmā specializētā ārsta personisku dalību darbībā un pienākumos saistībā ar attiecīgajiem pakalpojumiem."

7 Direktīvas 93/16 I pielikuma "24. panta 1. punkta c) apakšpunktā un 25. pantā paredzēto ārstu speciālistu pilna laika mācību un ārstu speciālistu daļlaika mācību raksturiezīmes" 1. punktā "Ārstu speciālistu pilna laika mācības" bija paredzēts:

"Šādas mācības organizē speciālās mācību vietās, ko ir atzinusi kompetenta iestāde.

Tās ietver dalību visās tās nodaļas medicīnas darbībās, kurā notiek mācības, tostarp dežūras, tā, lai speciālists praktikants šādām praktiskām un teorētiskām mācībām veltītu visu savu profesionālo darbību visas parastās darba nedēļas laikā un visa gada garumā saskaņā ar noteikumiem, kam ir piekritušas kompetentās iestādes. Tāpēc šīm mācību vietām pienākas atbilstīgs atalgojums.

[..]"

Itālijas tiesības

8 1986. gada 3. janvāra *legge provinciale n.1 – Formazione di medici specialisti* (Provinces likums Nr. 1 par ārstu speciālistu apmācību) (1986. gada 14. janvāra *BU*, Nr. 2, turpmāk tekstā – "Provinces likums Nr. 1/86") 1. pantā ir noteikts:

"1. Tā kā Bolcāno [autonomajā] provincē nav iespējas iegūt specializēto medicīnas studiju diplomu, provinces padomnieks, kurš atbild par konkrēto jomu, [..] drīkst ar Itālijas universitātēm un ar Austrijas kompetentajām valsts iestādēm atbilstīgi šīs valsts tiesiskajam regulējumam attiecīgajā jomā parakstīt atbilstošus līgumus par specializēto medicīnas studiju papildu vietu izveidi, tomēr ņemot vērā spēkā esošās valsts un provinces tiesību normas.

2. Līgumā, kas saskaņā ar iepriekšējo punktu parakstīts ar Austrijas valsts iestādēm, var būt paredzēts, ka [Bolcāno autonomā] province attiecīgā gadījumā izmaksā minētajām iestādēm summu, kas nepārsniedz stipendijas maksimāli pieļaujamo [..] 3. pantā paredzēto slieksni, ja tās izmaksā atbilstošo summu ārstam, kas iegūst specializāciju."

9 Saskaņā ar Provinces likuma Nr. 1/86 7. pantu:

"1. [Ārsti] saņēmēji apņemas strādāt Bolcāno [autonomās] provinces veselības aprūpes sabiedriskā pakalpojuma dienestā uz laikposmu, ko ar izpildvaras noteikumiem paredz *Giunta provinciale* (provinces padome). Šis laikposms nevar būt mazāks par 5 gadiem, un tam ir jābūt pabeigtam pirms termiņa beigām, kas ir jānosaka ar šiem pašiem noteikumiem.

2. Iepriekšējā punktā minēto saistību pilnīgas vai daļējas neievērošanas gadījumā būs jāatmaksā daļa no specializācijas stipendijas vai finanšu dotācijas, ieskaitot likumiskos procentus. Atmaksājamo daļu nosaka ar provinces padomes lēmumu, pamatojoties uz noteikumiem, un tā nevar pārsniegt 70 % no stipendijas vai attiecīgi no pašas dotācijas."

10 1988. gada 29. marta *decreto del presidente della Giunta provinciale* nº 6/1988 (provinces padomes priekšsēdētāja Dekrēts Nr. 1/1988) ir paredzēts:

"1. [Ārstiem] specializācijas stipendiju vai dotāciju saņēmējiem, [kas ir minēti Provinces likumā Nr. 1/86], ir jāapņemas piecus gadus strādāt Bolcāno [autonomās] provinces veselības aprūpes sabiedriskā pakalpojuma dienestā, tas attiecas arī uz ārstiem, kas praktizē atbilstoši līgumam, un tas ir jāveic desmit gadu laikā no dienas, kad ir iegūts specializēto studiju diploms vai pabeigta prakse.

2. Stipendiju un dotāciju izmaksa ir pakļauta prasībai, ka ir jāiesniedz ieinteresētās personas tiešs apliecinājums [..], kurā ietilpst apņemšanās ievērot 1. punktā minēto nosacījumu.

3. Saņēmējiem ir pienākums:

a) atmaksāt līdz 70 % no kopējās stipendijas vai dotācijas, ja pilnībā netiek ievērotas 1. punktā minētās saistības;

b) atmaksāt līdz 14 % no kopējās stipendijas vai dotācijas par katru gadu vai gada daļu, kas pārsniedz sešus mēnešus, ja pakalpojums nav sniegts, augstākais līdz pieciem gadiem, ja daļēji netiek ievērotas attiecīgās saistības.

[..]

5. Šā panta 1. punktā minētā saistību neievērošana nepastāv, ja ieinteresētā persona pierāda, ka ir iesniegusi pieteikumu, lai tiktu pieņemta darbā Bolcāno [autonomās] provinces veselības aprūpes sabiedriskā pakalpojuma dienestā, un ir veiksmīgi piedalījusies attiecīgajos konkursos, vai arī ir tikusi iekļauta klasifikācijas sarakstos prakses veikšanai atbilstoši līgumam, tomēr pēc tam nav uzaicināta sākt savu darbību minētajā sabiedriskā pakalpojuma dienestā.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

11 *S. Simma Federspiel* ir Itālijas pilsone, kas laikā no 1992. līdz 2000. gadam apguva pilna laika ārsta speciālista apmācību neiroloģijā un psihiatrijā, kas notika Insbrukas (Austrija) Universitātes klīnikā, un šajā laikposmā tā saņēma Bolcāno autonomās provinces piešķirtu stipendiju uz Provinces likuma Nr. 1/86 1. panta pamata. Līdz 2000. gada 31. jūlijam viņa uzturējās Bolcāno. Kopš šī datuma viņa uzturas Bregencā (Austrija), kur viņa praktizē ārsta profesijā.

12 Šīs stipendijas saņemšana bija pakļauta *S. Simma Federspiel* apsolījumam praktizēt Bolcāno autonomās provinces veselības aprūpes sabiedriskā pakalpojuma dienestā piecus gadus desmit gadu ilgā laikposmā, sākot no dienas, kurā viņa ir saņēmusi specializācijas diplomu, vai šī apsolījuma pilnīgas neizpildes gadījumā atmaksāt līdz 70 % un daļējas neizpildes gadījumā atmaksāt līdz 14 % no minētās piešķirtās stipendijas par katru gadu vai gada daļu, kas pārsniedz sešus mēnešus, kurā nav sniegti ārsta prakses pakalpojumi. *S. Simma Federspiel* šajā ziņā ir tieši parakstījusies 1992. gada 21. decembrī.

13 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Bolcāno autonomā province Insbrukas Universitātes klīnikai ir izmaksājusi attiecīgo stipendiju saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar Tiroles (Austrija) federālo zemi. Šī universitātes klīnika pēc tam esot veikusi maksājumus par labu *S. Simma Federspiel*. Iesniedzējtiesa konstatē, ka nekas neliecina, ka viņa būtu saņēmusi cita veida atlīdzību par tās veiktajām darbībām saistībā ar specializāciju.

14 Ar 2013. gada 20. februāra vēstuli Bolcāno autonomā province uzaicināja *S. Simma Federspiel* vai nu tai iesniegt apliecinājumu par darbu, ko tā ir veikusi šīs provinces veselības aprūpes sabiedriskā pakalpojuma dienestā, vai arī pierādījumus, ka tā šim sabiedriskā pakalpojuma dienestam ir iesniegusi lūgumu viņu pieņemt darbā un ka tā ir veiksmīgi piedalījusies atbilstošajos konkursos, vai arī ir tikusi iekļauta darbā pieņemamo sarakstos, tomēr pēc tam nav tikusi uzaicināta praktizēt minētajā darbā.

15 Atbildē uz šo vēstuli *S. Simma Federspiel* darīja zināmu Bolcāno autonomajai provincei, ka tā nav praktizējusi šajā provincē kopš savas specializācijas iegūšanas.

16 Šādos apstākļos ar 2013. gada 5. augusta dekrētu šī province viņai noteica atmaksāt 70 % no saņemtās stipendijas, proti, summu 68 515,24 EUR apmērā, tai pieskaitot procentus par summu 51 418,63 EUR, proti, kopumā summu 119 933,87 EUR apmērā.

17 *S. Simma Federspiel* vērsās *Tribunale di Bolzano* (Bolcāno tiesa, Itālija), lai panāktu to aktu atcelšanu, ar kuriem Bolcāno autonomā province tai ir noteikusi atmaksāt minēto summu. Savas prasības atbalstam tā izvirza iebildi par Provinces likuma Nr. 1/86, kas ir juridiskais pamats, pēc kura ir pieņemti šie akti, prettiesiskumu.

18 Šajā ziņā šī tiesa norāda, ka ar provinces regulējumu noteiktais pienākums atmaksāt 70 % no saņemtās stipendijas ar procentiem praktiski nozīmē, ka attiecīgajiem ārstiem ir jāatmaksā ievērojami augstāka summa par to, kas viņiem ir piešķirta atbilstoši šai stipendijai.

19 Turklāt iesniedzējtiesai ir šaubas par šajā regulējumā paredzētās kārtības saderību ar Savienības tiesībām, tostarp ar LESD 45. pantu, ciktāl šī regulējuma sekas ir tādas, ka ārsti speciālisti tiek atturēti doties prom no viņu izcelsmes dalībvalsts nolūkā veikt uzņēmējdarbību un strādāt citā dalībvalstī.

20 Uzskatīdama, ka tajā ierosinātās tiesvedības risinājums ir atkarīgs no Savienības tiesību interpretācijas, *Tribunale di Bolzano* (Bolcāno tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

> "1) Vai [Direktīvas 75/363], 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts un tajā minētais pielikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts iekšējo tiesību normu kā tā, kas ir piemērojama pamatlietā un ar ko ārstiem, kuri iegūst specializāciju, paredzētās atlīdzības izmaksa ir pakļauta nosacījumam, ka

ārstam, kas saņem atlīdzību, ir jāiesniedz saistību raksts par savu apņemšanos desmit gadu laikā pēc specializēto studiju diploma iegūšanas vismaz piecus gadus strādāt Bolcāno autonomās provinces veselības aprūpes sabiedriskā pakalpojuma dienestā, un ar ko minēto saistību pilnīgas neievērošanas gadījumā skaidri ir ļauts Bolcāno autonomajai provincei, kas ir reģionālā pašpārvaldes struktūra, kura finansē atlīdzību, saņemt atpakaļ summu līdz 70 % no izmaksātās stipendijas, kam pieskaitīti likumiskie procenti, kuri aprēķināti no brīža, kad iestāde izmaksājusi atsevišķos maksājumus?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, vai LESD 45. pantā minētais darba ņēmēju brīvas pārvietošanās princips pieļauj tādu valsts tiesību normu kā tā, kas ir piemērojama pamatlietā un ar ko ārstiem, kuri iegūst specializāciju, paredzētās atlīdzības izmaksa ir pakļauta nosacījumam, ka ārstam, kas saņem atlīdzību, ir jāiesniedz saistību raksts par savu apņemšanos desmit gadu laikā pēc specializēto studiju diploma iegūšanas vismaz piecus gadus strādāt Bolcāno autonomās provinces veselības aprūpes sabiedriskā pakalpojuma dienestā, un ar ko minēto saistību pilnīgas neievērošanas gadījumā skaidri ir ļauts Bolcāno autonomajai provincei, kas ir reģionālā pašpārvaldes struktūra, kura finansē atlīdzību, saņemt atpakaļ summu līdz 70 % no izmaksātās stipendijas, kam pieskaitīti likumiskie procenti, kuri aprēķināti no brīža, kad iestāde izmaksājusi atsevišķos maksājumus?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

21 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 75/363 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts un šīs direktīvas pielikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, saskaņā ar kuru valsts stipendijas piešķiršana ir paredzēta tādu mācību finansēšanai, kas notiek citā dalībvalstī, kuru noslēgumā tiek iegūts ārsta speciālista diploms, un tās piešķiršana ir pakļauta nosacījumam, ka ārsts saņēmējs nostrādā piecus gadus šajā pirmajā dalībvalstī desmit gadu ilgā laikposmā pēc šīs specializācijas iegūšanas vai arī – pretējā gadījumā – tam ir jāatmaksā līdz 70 % no saņemtās stipendijas, šai summai pieskaitot procentus.

22 Iesākumā ir jākonstatē, ka pamatlietā ārsta speciālista apmācība neiropsihiatrijā, kas *S. Simma Federspiel* tika sniegta Insbrukas Universitātes klīnikā, sākās 1992. gadā un tika noslēgta 2000. gadā. Līdz ar to pamatlietā ir piemērojamas Direktīvas 75/363 normas līdz 1993. gada 15. aprīlim, kas ir datums, sākot ar kuru tā tika atcelta ar Direktīvu 93/16 un sākot no kura šīs pēdējās direktīvas normas kļuva piemērojamas šai lietai.

23 Runājot par Direktīvu 75/363, tās 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā bija paredzēts, ka mācībām, pēc kuru pabeigšanas tiek izsniegts diploms, sertifikāts vai cits ārsta speciālista kvalifikāciju apliecinošs dokuments, ir jāatbilst prasībām, ka tas ir pilna laika kurss, kuru pārrauga kompetentas iestādes vai organizācijas saskaņā ar pielikuma 1. punktu. Saskaņā ar minēto punktu minētās mācības ir organizējamas speciālās mācību vietās un par tām pienākas atbilstīgs atalgojums.

24 Direktīvas 93/16 24. panta 1. punkta c) apakšpunkta, kā arī tās I pielikuma 1. punkta redakcija ir salīdzināma ar to, kas ir minēta iepriekšējā punktā.

25 Šajā ziņā ir jānorāda, ka minētajās normās ir paredzēts pienākums atlīdzināt mācību laikposmus saistībā ar specializēto medicīnu, lai novērstu apdraudējumu ārstu speciālistu mācībām, tostarp ar paralēlu profesionālo darbību privātpraksē (šajā ziņā skat. spriedumu, 1999. gada 25. februāris, *Carbonari* u.c., C-131/97, EU:C:1999:98, 40. punkts).

26 Ir tiesa, ka šis nosacījums pats par sevi ir beznosacījuma, kā arī pietiekami precīzs (spriedums, 1999. gada 25. februāris, *Carbonari* u.c., C-131/97, EU:C:1999:98, 44. punkts) un tas ir pilnībā saistīts ar ārstu speciālistu mācību nosacījumu ievērošanu (šajā ziņā skat. spriedumu, 1999. gada 25. februāris, *Carbonari* u.c., C-131/97, EU:C:1999:98, 41. punkts).

27 Lai gan ir taisnība, ka ārstiem, kas iegūst specializāciju, ir tiesības uz atlīdzību (šajā ziņā skat. spriedumu, 1999. gada 25. februāris, *Carbonari* u.c., C-131/97, EU:C:1999:98, 42. punkts), tomēr nešķiet, ka attiecīgais nosacījums pamatlietā skartu atbilstošo pienākumu, kurš turklāt nav, tāpat kā tas izriet no Tiesas judikatūras, beznosacījuma pienākums attiecībā uz tā apmēru (spriedums, 1999. gada 25. februāris, *Carbonari* u.c., C-131/97, EU:C:1999:98, 47. punkts) un tātad arī ne attiecībā uz ārstu speciālistu mācību nosacījumu ievērošanu.

28 Šajā ziņā ir svarīgi atgādināt, ka *S. Simma Federspiel* savas specializācijas laikposmā saņēma atlīdzību, par kuru visas lietas dalībnieces, kas ir iesniegušas savus apsvērumus šajā lietā, vienprātīgi atzīst tās apmēra pietiekamo raksturu viņas mācību kursa pabeigšanai.

29 Tātad pamatlietas nosacījums kļūst piemērojams vienīgi ārstu speciālistu specializācijas laikposma noslēgumā, neskarot to apmācības apstākļus, un tas nav saistīts ar attiecībām starp šiem ārstiem un dalībvalsti, kurā notiek šīs mācības.

30 Līdz ar to šādā kontekstā Direktīvas 75/363 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts un Direktīvas 93/16 24. panta 1. punkta c) apakšpunkts nebūtu interpretējami kā šķērslis tādam nosacījumam kā pamatlietā.

31 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 75/363 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts, kā arī Direktīvas 93/16 24. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, saskaņā ar kuru valsts stipendijas piešķiršana ir paredzēta tādu mācību finansēšanai, kas notiek citā dalībvalstī, kuru noslēgumā tiek iegūts ārsta speciālista diploms, un tās piešķiršana ir pakļauta nosacījumam, ka ārsts saņēmējs nostrādā piecus gadus šajā pirmajā dalībvalstī desmit gadu ilgā laikposmā pēc šīs specializācijas iegūšanas, vai arī – pretējā gadījumā – tam ir jāatmaksā līdz 70 % no saņemtās stipendijas, šai summai pieskaitot procentus.

Par otro jautājumu

32 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 45. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, saskaņā ar kuru valsts stipendijas piešķiršana ir paredzēta tādu mācību finansēšanai, kas notiek citā dalībvalstī, kuru noslēgumā tiek iegūts ārsta speciālista diploms, un tās piešķiršana ir pakļauta nosacījumam, ka ārsts saņēmējs nostrādā piecus gadus šajā pirmajā dalībvalstī desmit gadu ilgā laikposmā pēc šīs specializācijas iegūšanas vai arī – pretējā gadījumā – tam ir jāatmaksā līdz 70 % no saņemtās stipendijas, šai summai pieskaitot procentus.

33 Iesākumā ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 168. panta 7. punktu, kā tas ir interpretēts Tiesas judikatūrā, Savienības tiesības neierobežo dalībvalstu kompetenci noteikumu par veselības aprūpes pakalpojumu organizāciju noteikšanā. Tomēr, īstenojot šo kompetenci, dalībvalstīm ir jāievēro Savienības tiesības, it īpaši LESD noteikumi par pamatbrīvībām, kas ietver aizliegumu dalībvalstīm ieviest vai uzturēt spēkā nepamatotus šo brīvību īstenošanas ierobežojumus veselības aprūpes jomā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2017. gada 21. septembris, *Malta Dental Technologists Association* un *Reynaud*, C-125/16, EU:C:2017:707, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 Šajā ziņā tiesiskajā regulējumā pamatlietā nav paredzēta atšķirība atkarībā no tā, vai ārsta, kas ir attiecīgās stipendijas saņēmējs, veiktās darbības citā dalībvalstī, kas nav Itālijas Republika, ir kvalificējamas kā algots darbs. Turklāt ne lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, ne lietas materiālos, kas ir Tiesas rīcībā, nav nekā, kas ļautu noteikt, vai *S. Simma Federspiel* strādā ārsta profesijā Austrijā nodarbinātas personas statusā vai arī viņa veic savas darbības kā brīvās profesijas pārstāve, un tātad nevar tikt noteikts arī tas, vai pamatlietā aplūkotā situācija attiecas uz LESD 45. pantā paredzēto darba ņēmēju brīvu pārvietošanos vai arī uz LESD 49. pantā paredzēto brīvību veikt uzņēmējdarbību. Līdz ar to pamatlietas tiesiskais regulējums ir jāizskata atbilstoši gan LESD 45., gan 49. pantam.

35 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru visu Līguma normu par personu brīvu pārvietošanos mērķis ir atvieglot Savienības pilsoņu visa veida nodarbinātību visā Savienības teritorijā, un tajās ir aizliegti pasākumi, kas varētu radīt šiem pilsoņiem neizdevīgāku situāciju, ja viņi vēlas veikt kādu darbību citas dalībvalsts teritorijā, kas nav viņu izcelsmes valsts. Šādā kontekstā dalībvalstu pilsoņiem it īpaši ir ar Līgumu tieši piešķirtas tiesības atstāt savu izcelsmes valsti, lai dotos uz citas dalībvalsts teritoriju un tur uzturētos nolūkā veikt kādu darbību. Līdz ar to ar LESD 45. pantu nav saderīgs jebkāds valsts pasākums, kas var traucēt vai padarīt mazāk pievilcīgu šajā pantā noteiktās pamatbrīvības izmantošanu Savienības pilsoņiem (spriedums, 2017. gada 18. jūlijs, *Erzberger*, C-566/15, EU:C:2017:562, 33. punkts un tajā minētā judikatūra). Tas pats attiecas uz ierobežojumiem LESD 49. pantā paredzētajai brīvībai veikt uzņēmējdarbību (šajā ziņā skat. spriedumus, 2013. gada 5. decembris, *Venturini* u.c., no C-159/12 līdz C-161/12, EU:C:2013:791, 30. punkts, kā arī 2017. gada 5. aprīlis, *Borta*, C-298/15, EU:C:2017:266, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 Ir jākonstatē, kā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, atbilstoši kuram stipendijas piešķiršana, kas ir paredzēta ārsta speciālista mācību, kas notiek citā dalībvalstī, finansēšanai, ir pakļauta nosacījumam, ka ārsts saņēmējs savas specializācijas noslēgumā veic savu profesionālo darbību šajā pirmajā dalībvalstī noteiktu laikposmu, var atturēt šādu ārstu no viņa tiesību uz brīvu pārvietošanos vai brīvības veikt uzņēmējdarbību, kas ir paredzētas LESD 45. un 49. pantā, izmantošanas. Tik tiešām, minētais ārsts tiks atturēts pamest savu izcelsmes valsti, lai dotos strādāt vai veikt uzņēmējdarbību citā dalībvalstī, ja tā sekas ir pienākums atmaksāt līdz 70 % no saņemtās stipendijas, tai pieskaitot procentus (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2012. gada 8. novembris, *Radziejewski*, C-461/11, EU:C:2012:704, 31. punkts).

37 Līdz ar to šāds valsts tiesiskais regulējums rada darba ņēmēju brīvas pārvietošanās un brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu, kas principā ir aizliegts ar LESD 45. un 49. panta noteikumiem.

38 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts pasākumi, kas var apgrūtināt vai padarīt mazāk pievilcīgu Līgumā garantēto pamatbrīvību izmantošanu, tomēr var tikt pieļauti – ar nosacījumu, ka tiem ir vispārēju interešu mērķis, ka tie ir atbilstoši, lai nodrošinātu to īstenošanu, un ka tie nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu iecerēto mērķi (spriedums, 2016. gada 13. jūlijs, *Pöpperl*, C-187/15, EU:C:2016:550, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 Pamatlietā ir jākonstatē, pirmkārt, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums tiek piemērots bez diskriminācijas pilsonības dēļ.

40 Jāuzsver, ka jautājums par valsts tiesiskā regulējuma faktiskajiem mērķiem lietā, kuru Tiesa izskata saskaņā ar LESD 267. pantu, ir iesniedzējtiesas kompetencē (skat. it īpaši spriedumu 2011. gada 15. septembris, *Dickinger* un *Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582, 51. punkts).

41 Kā to ir norādījusi Bolcāno autonomā province un Eiropas Komisija savos rakstveida apsvērumos un tiesas sēdē šajā lietā, ar valsts tiesisko regulējumu pamatlietā ir paredzēts šīs provinces iedzīvotājiem nodrošināt specializētu medicīnisko palīdzību, kas būtu augstas kvalitātes, līdzsvarota un visiem pieejama, vienlaikus saglabājot sociālā nodrošinājuma finansiālo līdzsvaru.

42 Tiesa pastāvīgi ir atgādinājusi, ka cilvēku veselības un dzīvības aizsardzība ir viena no primārajām interesēm, ko aizsargā Līgums. Turklāt ne tikai sociālā nodrošinājuma sistēmas finansiālā līdzsvara nopietna apdraudējuma risks pats par sevi var būt primāru vispārējo interešu apsvērums, kas var pamatot šķērsli LESD paredzētajām pamatbrīvībām, bet arī mērķis sabiedrības veselības apsvērumu dēļ saglabāt līdzsvarotu, visiem pieejamu medicīnisko un stacionāro aprūpi var veidot vienu no atkāpēm sabiedrības veselības apsvērumu dēļ, ciktāl tas palīdz sasniegt augstu veselības aizsardzības līmeni. Runa ir arī par pasākumiem, kuri, pirmkārt, atbilst vispārējam mērķim nodrošināt pietiekamu un pastāvīgu piekļuvi līdzsvarotam kvalitatīvu medicīniskās aprūpes pakalpojumu klāstam attiecīgajā dalībvalstī un, otrkārt, iekļaujas mērķī nodrošināt izmaksu efektivitāti un, kur vien tas iespējams, novērst finanšu, tehnisko un personāla resursu nelietderīgu izmantošanu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 28. janvāris, *CASTA* u.c., C-50/14, EU:C:2016:56, 60., kā arī 61. punkts).

43 Valsts tiesiskā regulējuma pamatlietā mērķis ir papildu darbavietu izveidošana ārsta speciālista apmācībām, – līdz ar to tas ļauj palielināt darba tirgū trūkstošo ārstu speciālistu skaitu. Tādējādi šis regulējums, ar ko ir noteikts pienākums ārstiem, kas ir saņēmuši attiecīgo stipendiju, veikt profesionālo darbību Bolcāno autonomajā provincē noteiktu laikposmu pēc mācību pabeigšanas, ļauj atbildēt uz pieprasījumu pēc ārstiem speciālistiem šajā provincē.

44 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka valsts tiesiskajā regulējumā paredzētajiem pasākumiem piemīt iepriekš šī sprieduma 42. punktā minētie leģitīmie mērķi.

45 Šajā ziņā iesākumā ir jāatgādina, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka dalībvalstīm ir jāizlemj, kādā līmenī tā vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību, un veidu, kādā šāds līmenis ir sasniedzams. Tā kā šis aizsardzības līmenis dažādās dalībvalstīs var būt atšķirīgs, dalībvalstīm ir jāatzīst rīcības brīvība šajā jomā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2017. gada 21. septembris, *Malta Dental Technologists Association* un *Reynaud*, C-125/16, EU:C:2017:707, 60. punkts).

46 Attiecībā, pirmkārt, uz tiesību normu pamatlietā samērīgo raksturu ir jānorāda, ka ārstam, kura mācības ir finansējusi šī valsts, noteiktais pienākums atbilstoši attiecīgajam tiesiskajam regulējumam strādāt minētās valsts Bolcāno autonomajā provincē noteiktu laikposmu pēc minēto mācību pabeigšanas, ļauj atbildēt uz pieprasījumu pēc ārstiem speciālistiem šajā provincē. Tātad šis pienākums ir atbilstošs vispārējo interešu mērķim garantēt pietiekamu un pastāvīgu kvalitatīvas veselības aprūpes spektru un tas ir atbilstošs, lai sniegtu ieguldījumu ar šo sabiedrisko pakalpojumu saistīto izmaksu efektivitātē un līdz ar to aizsargātu sabiedrības veselību.

47 Otrkārt, saistībā ar novērtējumu par šo tiesību normu nepieciešamo raksturu iesniedzējtiesai būs jāņem vērā fakts, uz kuru ir norādījis arī ģenerāladvokāts savu secinājumu 87. un 88. punktā, ka pienākums ārstiem speciālistiem, kas ir saņēmuši finansējumu viņu mācībām, strādāt Bolcāno autonomajā provincē ir ierobežots ar piecu gadu ilgu termiņu, kas ir jāpaveic desmit gadu laikā, turklāt šis pienākums atbilstoši valsts tiesiskajam regulējumam pamatlietā rodas vienīgi tad, ja šajā provincē ir vakanta ārsta speciālista amata vieta attiecīgajam ārstam un ja minētā amata vieta viņam tiek piedāvāta savlaicīgi.

48 Minētā novērtējuma veikšanai ir atbilstoši ņemt vērā arī Bolcāno autonomās provinces speciālās vajadzības, uz ko atsaucas Komisija, kā arī ģenerāladvokāts savu secinājumu 91. punktā, proti, nepieciešamību nodrošināt kvalitatīvas veselības aprūpes pieejamību abās šī reģiona oficiālajās valodās, proti, vācu un itāļu valodā, un no tās izrietošās grūtības pieņemt darbā pietiekamu skaitu ārstu speciālistu, kuri spēj strādāt savā profesijā abās šajās valodās.

49 Turklāt lietas materiālos nav elementu, ar ko varētu tikt pierādīts, kādā mērā alternatīvs pasākums varētu ļaut šai provincei pieņemt darbā pietiekamu skaitu ārstu speciālistu, kuri būtu piemēroti darbam savā profesijā abās šajās valodās.

50 Attiecībā uz apstākli, ka šī sprieduma 47. punktā minētā pienākuma neievērošanas gadījumā attiecīgajam ārstam ir pienākums atmaksāt līdz 70 % no saņemtās stipendijas, kas ir paredzēta, lai finansētu mācības, kuru noslēgumā tiek iegūts ārsta speciālista diploms, ir jākonstatē, tāpat kā uz to būtībā ir norādījis arī ģenerāladvokāts savu secinājumu 94. punktā, ka šī atmaksājamā summa nešķiet nesamērīga, jo tā nepārsniedz, izņemot likumiskos procentus, kas ir parastas nokavēta maksājuma sekas, atbilstoši šim finansējumam saņemto summu. Turklāt *S. Simma Federspiel*, parakstīdama apliecinājumu, ir izteikusi savu piekrišanu pienākumam atmaksāt piešķirto stipendiju gadījumā, ja šīs uzņemtās saistības netiks izpildītas pilnībā.

51 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka LESD 45. un 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, saskaņā ar kuru valsts stipendijas piešķiršana ir paredzēta tādu mācību finansēšanai, kas notiek citā dalībvalstī, kuru noslēgumā tiek iegūts ārsta speciālista diploms, un tās piešķiršana ir pakļauta nosacījumam, ka ārsts saņēmējs nostrādā piecus gadus šajā pirmajā dalībvalstī desmit gadu ilgā laikposmā pēc šīs specializācijas iegūšanas vai arī – pretējā gadījumā – tam ir jāatmaksā līdz 70 % no saņemtās stipendijas, šai summai pieskaitot procentus, – ar nosacījumu, ka šajā tiesiskajā regulējumā paredzētie pasākumi sniedz faktisku ieguldījumu sabiedrības veselības aizsardzības un sociālā nodrošinājuma sistēmas finansiālā līdzsvara mērķu sasniegšanā un tie nepārsniedz to, kas šajā ziņā ir nepieciešams, bet tas ir jānovērtē iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

52 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) Padomes 1975. gada 16. jūnija Direktīvas 75/363/EEK par normatīvo un administratīvo aktu noteikumu koordinēšanu attiecībā uz ārstu darbību, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1982. gada 26. janvāra Direktīvu 82/76/EEK, 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts, kā arī Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/16/EEK par ārstu brīvas pārvietošanās veicināšanu un viņu diplomu, sertifikātu un citu kvalifikāciju apliecinošu dokumentu savstarpēju atzīšanu 24. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, saskaņā ar kuru valsts stipendijas piešķiršana ir paredzēta tādu mācību finansēšanai, kas notiek citā dalībvalstī, kuru noslēgumā tiek iegūts ārsta speciālista diploms, un tās piešķiršana ir pakļauta nosacījumam, ka ārsts saņēmējs nostrādā piecus gadus šajā pirmajā dalībvalstī desmit gadu ilgā laikposmā pēc šīs specializācijas iegūšanas vai – pretējā gadījumā – tam ir jāatmaksā līdz 70 % no saņemtās stipendijas, šai summai pieskaitot procentus.

2) LESD 45. un 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, saskaņā ar kuru valsts stipendijas piešķiršana ir paredzēta tādu mācību finansēšanai, kas notiek citā dalībvalstī, kuru noslēgumā tiek iegūts ārsta speciālista diploms, un tās piešķiršana ir pakļauta nosacījumam, ka ārsts saņēmējs nostrādā piecus gadus šajā pirmajā dalībvalstī desmit gadu ilgā laikposmā pēc šīs specializācijas iegūšanas vai arī – pretējā gadījumā – tam ir jāatmaksā līdz 70 % no saņemtās stipendijas, šai summai pieskaitot procentus, – ar nosacījumu, ka šajā tiesiskajā regulējumā paredzētie pasākumi sniedz faktisku ieguldījumu sabiedrības veselības aizsardzības un sociālā nodrošinājuma sistēmas finansiālā līdzsvara mērķu sasniegšanā un tie nepārsniedz to, kas šajā ziņā ir nepieciešams, bet tas ir jānovērtē iesniedzējtiesai.

[Paraksti]